

Grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzēju pienākums ziņot par aizdomīgiem darījumiem (3/32/17)

Finanšu darījumu darba grupa (*Financial Action Task Force on Money Laundering*) ir izstrādājusi rekomendācijas saistībā ar preventīviem pasākumiem, lai novērstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu. ES līmenī šīs prasības ir iestrādātas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2015/849, kura ir stājusies spēkā 2015. gada 20. maijā. Arī Latvijas normatīvajos aktos ir iestrādātas rekomendācijas, un tuvākajā laikā plānots ieviest arī direktīvā noteiktās prasības. Šā gada rudenī Latvijā tiek plānota Eiropas Padomes *Moneyval* komitejas vizīte, kuras mērķis ir izvērtēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un apkarošanas sistēmas efektivitāti.

Tā kā gan nodokļu konsultantiem, gan grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzējiem ir pienākums ziņot par aizdomīgiem darījumiem, šajā rakstā – par atsevišķām likuma prasībām un aspektiem, kam jāpievērš uzmanība, strādājot ar klientiem.

Klienta identificēšanas pienākums

Ja ar klientu ir paredzēts veikt vienreizēju darījumu, tad saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumu pirms darījuma attiecību uzsākšanas likuma subjektam ir pienākums veikt detalizētu klienta identificēšanas procedūru, ja –

- darījuma apjoms vai vairāku acīmredzami saistītu darījumu kopsumma ir 15 000 eiro vai lielāka pēc Latvijas Bankas noteiktā kursta darījuma veikšanas dienā;
- darījums atbilst vismaz vienai no neparastu darījumu pazīmju sarakstā ietvertajām pazīmēm vai arī ir radušās aizdomas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai šo darbību mēģinājumu;
- ir radušās šaubas par sākotnējā identifikācijā iegūtās informācijas patiesumu.

Ja ar klientu ir paredzētas ilglaicīgas attiecības, tad pirms pakalpojuma sniegšanas nodokļu konsultantam vai grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzējam ir jāveic klienta izpēte, tostarp jānoskaidro darījuma attiecību mērķis un būtība, naudas līdzekļu izcelsme, darījumu juridiskā forma, potenciālais klientu loks, plānoto darījumu skaits, īpašnieku struktūra, patiesie labuma guvēji – fiziskās personas, kā arī citi apstākļi, kas var ietekmēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku. Likuma subjekta atbilstības nodrošināšana šīm prasībām lielā mērā ir atkarīga no tā, cik efektīva un skaidra ir izstrādātā iekšējā kontroles sistēma.

Praksē klienta identifikācijai nepieciešamā informācija var būt pieejama ierobežotā apjomā un, lai mazinātu riskus, ir svarīgi līgumā noteikt informācijas sniegšanas kārtību un atbildību starp klientu un nodokļu konsultantu vai grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzēju. Piemēram, klientam būtu pienākums ziņot, ja mainās tā patiesais labuma guvējs vai juridiskais statuss.

Likuma prasību ievērošana uzņēmumiem rada papildu administratīvo slogu un pienākumu izstrādāt kvalitatīvu iekšējās kontroles sistēmu, it īpaši ņemot vērā likumā paredzētās soda sankcijas.

Neparasta darījuma pazīmes

Ja klients veic netipiski lielus, sarežģītus, savstarpēji saistītus darījumus, kam nav kopēja mērķa, tas varētu norādīt uz nelikumīgi iegūtas naudas legalizēšanas risku. Neparasta darījuma pazīmes ir definētas –

- MK noteikumos Nr. 1071 “Par neparasta darījuma pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem;”
- likuma “Par nodokļiem un nodevām” 22.2 pantā.

Soda sankcijas

Administratīvo pārkāpumu kodeksā ir paredzētas soda sankcijas par likuma prasību neievērošanu. Saskaņā ar grozījumiem, kas stājās spēkā šā gada 1. janvārī, par neziņošanu par aizdomīgiem darījumiem VID ir tiesīgs uzlikt likuma subjektam sodu līdz 5 000 eiro. Ja likuma subjekta neto apgrozījums vai ieņēmumi no saimnieciskiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsniedza vienu miljonu eiro, likums paredz naudas sodu fiziskai vai juridiskai personai līdz pieciem procentiem no iepriekšējā pārskata gada neto apgrozījuma vai ieņēmumiem no saimnieciskiem darījumiem.